

mes: una bronca en un partit del Sant Andreu, que acaba amb tres dies a comissaria; les aventures de Blai a la fàbrica de colònies on va treballar una temporada (amenitzades amb les teories d'un estrafo-lari Paulinho Tirococa, filòsof brasiler que va introduir en el marxisme un deliri dement); una feineta com a comercial de la secció financera de l'empresa immobiliària Impertotxo; una excursió al Raval que acaba amb un bar fet a miques; un curs de formació en tècniques de venda; descarregar camions a la Zona Franca (amb una descripció espectacular del bus de la droga, que va a Can Tunis) i una excursió final a Montserrat per rescatar Saurí, que s'ha tancat en una cel·la, per tornar-lo al vici.

El narrador, Blai Roca, és un figura. Veu el món a través del filtre de les moltes drogues i dels molts litres d'alcohol que es pren cada dia. Ha desenvolupat una manera de narrar espaterrant. Amb una manera de raonar impecable va desgranant com han de ser les coses quan en realitat vol dir tot el contrari. Si diu que l'encarregat de la fàbrica es mostra molt atent i li dóna ànims, està clar que és a punt de frotre'l al carrer d'una coça al cul. Si diu que té unes ganes enormes d'anar de porta en porta venent hipoteques, ja pots comptar

Un llibre crític, divertit i inesperat, al marge de les modes, provocador, que representa un gran debut de Pons Codina

que no anirà a treballar i que es passarà el dia a casa dormint la mona.

De tant en tant s'empeca una expressió filigranada, que li queda rebé. Farinetes li proposa que a canvi d'un vestit li pagui barra lliure: "Amb una barra lliure teva em puc pagar un trajo fet amb els pèls del cony de les princeses de Disney". Enmig d'un merder, s'atura a reflexionar, seriós i conseqüent: "Tal com passa en l'observació de les grans construccions, els monuments o les obres d'art, hi ha també en la destrucció, l'enfonsament i l'enderroc d'aquestes una atracció comparable en la sensibilitat humana, una bellesa diferent que horroritza i fascina al mateix temps". Tot això per explicar que un aparador de tres metres per sis es trenca per l'impacte d'un tamboret. Semblen aquelles filosofades de Ceferino el Majareta d'Eduardo Mendoza.

El fragment en què Miquel i Blai es prenen un tripi a la plaça de les Palmeres i els passen a recollir uns homenets peluts extraterrestres és inoblidable. El llibre està ple de sortides d'aquestes, ben pensades i ben dites, que construeixen un personatge, aguanten una història i enganxen el lector. Un molt bon debut. |

Colm Tóibín
El testament de Maria / El testamento de María
Traducció al català de Maria Rosich i al castellà d'Enrique Juncosa

AMSTERDAM / LUMEN
117 / 126 PÁGINAS
14,90 EUROS

Detall del quadre 'Sota la creu', del pintor rus Genrich Maniser

Narrativa Colm Tóibín compon el commovedor monòleg de la Verge Maria davant el cadàver del seu fill Jesús, com una mare dolguda i descreguda

Una dona jueva

ROBERT SALADRIGAS

Amb franquesa he de dir que no m'esperava, no em podia esperar després d'haver descobert Colm Tóibín (Enniscorthy, 1955) a través de la seva precisa novel·la *Brooklyn*, i més ençà haver gaudit amb les singulars peces literàries del volum *Nuevas maneras de matar a tu madre*, després d'això, dic, no em podia passar pel cap que el brillant narrador irlandès se sentís literàriament atret per la figura mítica però sempre desdibuixada de Maria, la mare d'aquell Jesús de Natzaret, profeta d'una bona nova que va ser crucificat al cim del Gòlgota.

Quin tret del personatge podia interessar Tóibín fins a convertir-lo en protagonista absolut del monòleg que titula *El testament de Maria* (*The testament of Mary*, 2012)? I per la mateixa raó, quin element distintiu del personatge teatral-novel·lístic-poètic, forjat pel nervi creador de Tóibín per tal de ser llegit o fins i tot representat en un escenari malgrat l'extensió del text, pot atreure l'atenció del lector-espectador del present? Abans de res, la Maria que elabora Tóibín no és la figura de la Verge que ens ha fet conèixer la tradició evangèlica sinó una modesta dona

jueva, vídua d'un fuster, ignorant i pagana, resident a Efes i instal·lada en la maduresa, i el seu únic descendent va morir crucifixat en proclamar-se Fill de Déu, realitzar prodigis –magnífica la "crònica" de la resurrecció de Llätzer i les seqüeles que arrossega per haver estat arrabassat a la mort– i desafiar l'autoritat romana i el fariseisme de la societat jueva. Ella no aconsegueix entendre la rebel·lia de Jesús ni

No entén la rebel·lia de Jesús ni considera que "valgui la pena" sacrificar la vida per "redimir" el món

considera que "valgui la pena" sacrificar la seva vida per "redimir" el món. Tremola de ràbia en dir-ho. Un instant solar.

Així que la Maria descreguda de Tóibín que va assistir al turment i l'agonia del fill però no el va veure expirar perquè va fugir del Calvari temerosa de ser identificada i per tant no va poder recuperar el seu cos, rentar-lo i enterrar-lo i des d'aleshores no ha parat de tenir por i de fugir, sempre sota la custòdia eficaç però no cordial, més

aviat hostil dels deixebles del fill, aquesta Maria verbalitza el seu propi evangeli en el text ben cohesionat que llegim; és a dir: *El testament de Maria* podria haver-se titulat legítimament *L'evangeli segons Maria*. És que potser la seva visió dels fets, la seva forma de recrear-los a distància barrejant amor adolorit, incredulitat, ressentiment i culpa, sobretot una culpa espantosa, assoladora, que la mena a pretendre d'Àrtemis, la deessa dels déus, que li atorgui el do d'alterar les seqüències de la memòria, tot el que ella relata alhora que es mira i s'escolta no és igual "d'assumible" que les aportacions dels quatre evangelistes?

Aquesta Maria d'estatura baixa, no pas bonica com la de *L'Anunciació* d'Antonello de Messina, de trets hel·lènics, vulgar, realista, fustigada per la vida que no controla, en un moment determinat sembla creuar la línia d'ombra, un territori de valor simbòlic exemplificat per Joseph Conrad i en què Maria, immersa en la més gran desamparança, deixa de ser una dona jueva anònima, la seva individualitat assoleix rellevància al marge de ser la mare de Jesucrist, i en la tempestuosa història sobre la condició humana que ella protagonitza, en la qual conflueixen records i vivències en temps real, s'instaura de sobte una estranya beatitud que encomana al lector. Com es pot explicar? No s'explica; se sent. O no. De manera que per fortuna Colm Tóibín es va fascinar per l'obscur potencial de Maria, la dona que des de la marginalitat va voler entendre el seu fals paper de secundària a la novel·la del nou orbe cristià. |